

Gebruik je
stem goed
p 5



Cultuurstrijders in
de gemeenteraad
p 10



Tien kunstenaars
om van te houden
p 8

LKCA

PACT-aanpak Tilburg

Pal staan voor cultuur in de wijk

Cultuurwethouder Marcelle Hendrickx maakt zich sterk voor de PACT-aanpak in Tilburgse wijken, waarbij cultuur bijna alle beleidsterreinen doorkruist. Een van haar ambities: het oprichten van het eerste *Arts & Health Center* van ons land. Haar aanpak: doelgericht en flexibel. “Alsof je een acupunctuurpinnetje in de wijk plaatst.” Door Anita Twaalfhoven

In de wijken Tilburg Noord, Zuid en West is écht meer aandacht nodig voor de bewoners dan gebruikelijk, zagen drie wethouders in het sociale domein. Neem Tilburg Noord. De wijk scoort hoog op ranglijsten ‘waar je helemaal niet hoog op wilt scoren’, aldus Omroep Brabant. Er wonen 23.000 mensen, met 120 verschillende nationaliteiten. Er is veel armoede en er zijn jeugdbendes. Van heel Tilburg hebben de

basisschoolkinderen in Noord het meeste extra zorg nodig.

Werk aan de winkel dus. De drie wethouders staken de koppen bij elkaar: Marcelle Hendrickx (onderwijs, jeugd, cultuur), Esmah Lahlah (arbeidsparticipatie, asiel en integratie) en Rolph Dols (zorg en welzijn). Ze wilden een integrale benadering en besloten tot de zogeheten PACT-aanpak: *People Acting in Community Together*.



NASSER EL JACKSON (LINKS) IN BOLISTAS, DE MEEST RECENTE VOORSTELLING VAN CORPO MÁQUINA SOCIETY. DE WERELDKAMPIOEN GROUNDMOVES GEEFT LES IN TILBURG NOORD. FOTO JOSTIJN LIGTVOET.



Marcelle Hendrickx:
“Niet van
elke
kunstenaar
een welzijns-
werker
maken”

Cultuur is in Tilburg onderdeel van de hele gereedschapskist binnen het sociaal domein, benadrukt Marcelle Hendrickx (D66). “Ik geloof heel erg dat cultuur en échte kunst een groot effect kunnen hebben op ons welzijn en onze gezondheid. Niet dat ik van elke kunstenaar een welzijnswerker wil maken, maar ik wil kunst wél aan allerlei netwerken koppelen. Zo willen we in Tilburg graag het eerste *Arts & Health Center* van ons land oprichten. In de gemeente zijn allerlei initiatieven gaande op dit gebied, zoals celliste Jacqueline Hamelink die mensen helpt om zich beter te

voelen met muziek-op-maat van haar Bach Kliniek. Of het bewegingsprogramma *Switch2Move*, dat voor mensen met aandoeningen als dementie en Parkinson bijna als een medicijn werkt. Bij zulke initiatieven haken we aan; het plan is om stapsgewijs toe te werken naar een fysiek centrum. Niet te veel beleidskaders, maar een directe aanpak, daar maak ik me sterk voor. Het liefst timmer ik gewoon een bordje op de deur met ‘kunst-hospitaal’, en dan is het er!”

Jullie leggen de koppeling tussen cultuur en criminaliteitspreventie.

“We zagen in Tilburg Noord hoe het toekomstperspectief van groepen jongeren al vanaf veertien jaar in beton was gegoten. Het gaat dan vooral om drugscriminaliteit. Noord heeft het hoogste inwonerspercentage met een laag opleidingsniveau: 43,5 procent tegenover 35,8 procent voor de stad als geheel. De straatcultuur heeft een dominante invloed op jongerengedrag. Met het cultuurproject *ForwArt* willen we dat samen met kunstinstellingen op een positieve manier doorbreken.

Lees verder op pagina 3

INHOUD

4 Interview: Blikopeners 5 Opinie: Edwin van Meerkkerk 6 Reacties op Rutte IV 12 Interview: Elroy Gramsbergen
13 Interview: Candoco 14 Onderzoeksrubriek 15 Interview: Muziekhuis050 16 Rubriek: Vitale beroepen 16 Agenda

Vervolg van pagina 1

Jongeren maken bijvoorbeeld iedere zaterdag muziek bij de Fontys Rockacademie en worden eindelijk een keer op hun talenten aangesproken, in plaats van te horen wat ze allemaal verkeerd doen in het leven. Zo zien ze nieuw perspectief.”

Ze vertelt hoe het hele college meewerkt aan de PACT-aanpak. Burgemeester Theo Weterings is portefeuillehouder. Iedereen in het gemeentehuis heeft er mee te maken, “ook de mensen van groenbeleid. We doorkruisen álles, want het kan gerust zo zijn dat we op een bepaalde plek een park willen ontwikkelen.” De ambtenaren en beleidsmakers werken samen met welzijn, het onderwijs, jongerenwerk, woningbouwverenigingen. “In de praktijk doen we dat héél precies en op maat, het is alsof je een acupunctuur-pinnetje in de wijk plaatst. Het gaat om het opzetten van dít initiatief op dít moment en op déze plaats. Daarvoor moet je flexibel te werk kunnen gaan en niet te veel vastzitten aan beleidsprotocollen.”

Hoe krijg je een voet tussen de deur van de andere domeinen? “Er pal voor gaan staan! Binnen de gemeente wordt het lastig gevonden, want deze werkwijze loopt dwars door de vierjarige plannen heen en draait om improviseren. Het is geen hosannaverhaal, want het vraagt om veel praten, afstemmen en vooral geduld. Ik moet voortdurend alert blijven om te zeggen: ‘Ho, stop! We gingen dit op een andere manier doen en het niet in een format stoppen.’”

Voor de komende vijf jaar is de PACT-aanpak financieel geborgd binnen de gemeente. Om echt een grote beweging op gang te brengen is een periode van tien tot vijftien jaar nodig, voorziet Hendrickx. “In Noord werken we toe naar een multifunctioneel gebouw met een kunst- en cultuurcluster. De discussie loopt nog of het één vast gebouw moet zijn of juist verschillende locaties. Het kan ook om een vermenging van bestaande functies gaan, zoals een groot buitenpodium verbinden aan een wijkcentrum.”



EEN AGENT STOND ZIJN BLAUWE SHIRT AF OM TE BEWERKEN IN HET ATELIER IN TILBURG NOORD.

Europees geld voor criminaliteitspreventie

Voor het project *ForwArt*, onderdeel van de Tilburgse PACT, is door de Europese Commissie een subsidiebedrag toegekend van **4,2 miljoen euro**. Doel: met behulp van culturele activiteiten voorkomen dat jongeren in Tilburg Noord in de criminaliteit terechtkomen. De subsidie komt van het *Europese Urban Innovative Actions Initiative*, dat zich met innovatieve oplossingen inzet voor stedelijke problematiek. De projecten moeten vernieuwend zijn, een sterk partnerschap laten zien en een goede showcase zijn voor andere steden in de Europese Unie. Meer info: europa.eu.

Cultuurproject *ForwArt*

Life changing events op gang brengen

Het cultuurproject *ForwArt*, onderdeel van de PACT-aanpak, helpt jongeren in Tilburg Noord om de lokroep van de criminaliteit te weerstaan. “We werken met aansprekende ambassadeurs uit de wijk”, zegt beleidsmedewerker cultuur bij de gemeente Ulco Mes. “Als ik er met mijn witte gezichtje tussen ga staan, slaat het natuurlijk niet aan.”

“De Europese subsidieaanvraag voor *ForwArt* telt 150 pagina’s tekst over de aanpak en de partners, zó fijnmazig is het uitgewerkt”, vertelt beleidsmedewerker Ulco Mes met een zucht. “Kort gezegd zit er een preventieaanpak achter, om jongeren in Tilburg Noord weg te houden uit de criminaliteit. Het gaat erom dat we genoeg tegenwicht bieden aan de verleiding om voor een aardig bedrag als drugskoerier heen en weer te rijden met je scooter. De methodiek is erop gericht een verandering op gang te brengen met zogeheten doorbraakinitiatieven, ofwel *life changing events*, die doorwerken in hun geluksgevoel en welbevinden. Met

een mooie term noemen we dit eudemónia!”

Klinkt hoopvol. Heb je een voorbeeld?

“Straatvoetballer Nasr el Jackson”, zegt hij meteen. “Hij is wereldkampioen groundmoves en maakt van voetbal een soort streetdance. Hij geeft les in de wijk en motiveert ook andere jongeren die uit dreigen te vallen. ‘Hé, je kunt dus ook heel anders bezig zijn!’, zien ze dan. Nasr groeide zelf op in Noord en heeft de lokroep van de criminaliteit weten te weerstaan. Nu is hij hun rolmodel. Samen met dansgroep Corpo Máquina legt hij een verbinding tussen dans en freestyle voetbal, met programma’s in De Nieuwe Vorst en TheatersTilburg,



ULCO MES

waar ook de jongeren naartoe komen.” Komend jaar speelt de grote productie *Football Meets Dance*.”

Hoe verloopt de samenwerking binnen de gemeente?

“Het draait om de vraag: Wat kan een instelling als Het Zuidelijk Toneel leren van een wijk als Noord? Het gaat er niet om dat je theater komt brengen, maar ontdekt wat de betekenis van theater kan zijn. Door die houding breng je bij de jongeren iets op gang. Momenteel werken Het Zuidelijk Toneel, acteur Mandela Wee Wee en Theo Misiedjan, die vroeger met één been in de criminaliteit stond, aan het project *Tony’s Story*. Of neem de T-reporters. Omroep Tilburg gaf

jongeren tussen de tien en twintig jaar een vrije opdracht om met hun eigen telefoon in de wijk items te filmen die zij zélf belangrijk vinden. Een groepje jongens wilde een basketbalplek in de wijk en een meisje van 16 sprak in het winkelcentrum mensen aan over het vuilnis op straat.”

Niet alleen wordt samengewerkt met cultuurinstellingen, maar ook met bijvoorbeeld onderwijs, welzijnswerk. “Dat maakt het zo spannend. We organiseren vaak partnermeetings en als er ergens een ruimte nodig is, halen we ook het woningbedrijf erbij. Sommige jongeren uit de criminaliteit gingen in het verlengde van *ForwArt* lesgeven op het ROC. ‘Ja, maar dit is écht een stap te ver!’, hoorde ik toen geschrokken om me heen, maar ook dat ging goed.”

De politie werkt ook mee.

“Het is niet zo dat ze jongeren als alternatieve straf naar ons doorsturen”, lacht Mes. “Wij stimuleren de dialoog tussen de jongeren en de politie, als een gesprekspartner die je in vertrouwen kunt nemen. In de

wijk is veel wantrouwen tegen overheidsinstanties. Dat was goed te merken tijdens ons textielproject *Second Skin*. Op een van de meest criminele pleinen in Tilburg Noord is een werkatelier neergezet, waar jongeren aan de slag gaan met het ontwerpen van eigen maatkleiding. Op een dag kwam de politie binnenlopen en een van de meisjes vluchtte geschrokken de kelder in. Ze dacht: ‘Politie, we worden opgepakt!’ Het lukte de agent om haar gerust te stellen: hij stond zijn blauwe shirt af om te bewerken in het atelier.”

Het bureau Grants Europe Consulting, dat Europese projecten begeleidt, en onderzoekscentrum Tranzo van de Universiteit Tilburg zijn betrokken bij de monitoring. Het succes wordt gemeten aan de hand van vier dimensies: subjectief welzijn, ondermijning van criminaliteit, sociale kunstparticipatie en de openbare dienstverlening. Het driejarige project is nu anderhalf jaar bezig. Wat goed gaat kan verder groeien en wordt gedeeld met partners als BrabantStad en het netwerk van LKCA.